

Sygn. akt I C 874/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 października 2016 r.

Rejonowy w B. I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	Sędzia SR Agnieszka Ostrowska
Protokolant:	Izabela Gruszka-Wachowiec

po rozpoznaniu w dniu 11 października 2016 r. w Białej Podlaskiej

na rozprawie sprawy z powództwa T. U.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej
w W.

o zapłatę

- zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powoda T. U. 30.000,00 (trzydzieści tysięcy) złotych z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 13 maja 2016 r. do dnia zapłaty oraz 1.199,00 (jeden tysiąc sto dziewięćdziesiąt dziewięć) złotych tytułem częściowego zwrotu kosztów procesu;
- w pozostałej części oddala powództwo.

Sygn. akt I C 874/16

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 14 czerwca 2016 r. skierowanym przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W., powód T. U. wnosił o zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz kwoty 62.000,00 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 13 maja 2016 r. do dnia zapłaty z tytułu zadośćuczynienia za naruszenie dobra osobistego w związku ze śmiercią w wypadku komunikacyjnym B. U. oraz zasądzenia kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 7.200,00 zł wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17,00 zł.

W uzasadnieniu pozwu powód podnosił, że dnia 9 października 1999 roku J. D. umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że kierując w stanie nietrzeźwości samochodem M. o numerze rej. (...), a także nie stosując się do orzeczonego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym nie zachował należytej ostrożności, w wyniku czego najechał na poruszający się w tym samym kierunku samochód marki Ż., co doprowadziło do tego, iż kierujący tym pojazdem utracił nad nim panowanie i zjechał na lewy pas ruchu zderzając się z nadjeżdżającym

z przeciwną samochodem marki P. o nr rej. (...). W wyniku wypadku poniosła śmierć podróżująca samochodem P. matka powoda B. U.. Sprawca wypadku został skazany prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Białej Podlaskiej.

Dochodzonej pozwem kwoty powód żąda z tytułu zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę wywodząc swe żądania z przepisu art. 24 § 1 w zw. z art. 448 k.c.

Pozwany wnosił o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu na swoją rzecz. Nie kwestionując faktu, że jest gwarantem odpowiedzialności sprawcy wypadku na podstawie umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu M. nr rej. (...) za szkody powstałe w wyniku wypadku komunikacyjnego opisanego w pozwie podnosił, że dochodzona przez powoda kwota zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych jest rażąco wygórowana, w sytuacji gdy pozwany już na etapie postępowania likwidującego szkodę wypłacił powodowi z tytułu zadośćuczynienia z powodu śmierci matki kwotę 18.000 zł. Ponadto pozwany kwestionował datę, od której powód żądał odsetek oraz wysokość żądanych kosztów procesu. Proponował ugodowe załatwienie sporu poprzez wypłatę powodowi zadośćuczynienia w kwocie 28.000 zł oraz kwoty 2.400 zł z tytułu zwrotu połowy kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 9 października 1999 roku w miejscowości B. gm. B. J. D., będąc w stanie nietrzeźwości, na skutek przekroczenia prędkości dozwolonej poza obszarem zabudowanym oraz niezachowania należytej ostrożności, uderzył kierowanym przez siebie samochodem marki M. nr rej. (...), w poruszający się prawidłowo w tym samym kierunku samochód marki Ż., powodując utratę kontroli nad pojazdem przez kierującego samochodem marki Ż. F. P., przewrócenie samochodu na jezdni i wyrzucenie go na pas przeznaczony dla ruchu w przeciwnym kierunku, gdzie zderzył się z prawidłowo jadącym samochodem marki P.. Na skutek wypadku pasażerka samochodu marki P. B. U. doznała ciężkich obrażeń ciała, w wyniku których zmarła. (okoliczności bezsporne, akta szkody (...)).

Sprawca wypadku komunikacyjnego J. D. został skazany prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Białej Podlaskiej z dnia 27 października 2000 r. (wyrok II K 8/00 k. 87).

W dniu zdarzenia posiadacz pojazdu M. nr rej. (...) posiadał ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych w pozwanym (...) SA (okoliczność bezsporna).

Bezpośrednio poszkodowana w opisanym wyżej wypadku komunikacyjnym B. U. była matką powoda. Bezpośrednio przed wypadkiem powód miał 13 lat, był uczniem VI klasy szkoły podstawowej. Powód mieszkał w domu rodzinnym, razem z ojcem S. U., matką i szesnastoletnią siostrą. Matka powoda B. U., była w rodzinie centralną postacią integrującą całą rodzinę. Pracowała zawodowo dając rodzinie zabezpieczenie materialne. Jednocześnie prowadziła dom i zajmowała się wychowaniem dzieci. Z uwagi na cechy swojego charakteru miała z synem dobry kontakt, stanowiła dla niego oparcie i dawała mu poczucie bezpieczeństwa. Cała rodzina była ze sobą zżyta, a jej członków łączyła więź emocjonalna. Razem spędzali czas, wspólnie obchodzili święta i rodzinne uroczystości. Wzajemnie sobie pomagali.

Przeżycia powoda związane ze śmiercią matki były bardzo silne. Śmierć B. U. spowodowała daleko idące skutki dla całej rodziny. Zostało zburzone poczucie pewności i stabilizacji. Ciężar wychowania dzieci spoczął wyłącznie na ojcu. Mimo starań ojca powód miał poczucie, że jego życie zmieniło się na gorsze. Powodowi bardzo brakowało matki, tęsknił za nią. Nigdy nie zaakceptował jej braku. Po śmierci matki stał się zamknięty w sobie, małomówny. Pogorszyły się jego wyniki w nauce. Stracił chęć do zajęć sportowych, w których wcześniej chętnie uczestniczył (wyjaśnienia powoda potwierdzone zeznaniami w trybie art. 299 k.p.c. k. 56v.– 57, 67v. – 68, zeznania świadków: S. U. k. 65v. – 66v. i M. K. k. 66 v. – 67v.).

W piśmie z dnia 19 kwietnia 2016 r. powód zgłosił ubezpieczycielowi swoje roszczenie z tytułu zadośćuczynienia za doznana krzywdę w związku ze śmiercią matki B. U., żądając wypłacenia z tego tytułu kwoty 100.000,00 zł (pismo z dnia 19 kwietnia 2016 r. –k. 13). Pozwany pismem z dnia 12 maja 2016 r. poinformował powoda o przyznaniu zadośćuczynienia w kwocie 18.000,00 zł uznając tę kwotę za adekwatną do stopnia doznanej krzywdy (k. 26).

Powyższy stan faktyczny jest bezsporny. Sąd ustalił go w oparciu o powołane wyżej, wiarygodne dowody, których wiarygodność nie była kwestionowana przez żadną ze stron.

Sąd zważył, co następuje:

Powód dochodzi świadczenia wynikającego z ochrony ubezpieczeniowej udzielonej posiadaczowi pojazdu u M. nr rej. (...) przez stronę pozwaną – (...) SA z tytułu ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych.

Zgodnie z przepisem art. 822 § 1 k.c. w wyniku zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, zakład ubezpieczeń zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, względem których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo osoba, na rzecz której została zawarta umowa ubezpieczenia.

W realiach niniejszej sprawy bezsporne jest istnienie po stronie pozwanej obowiązku odpowiedzialności odszkodowawczej za szkody powstałe w wyniku wypadku komunikacyjnego spowodowanego przez kierującego pojazdem pojazdu M. nr rej. (...). Obowiązku tego strona pozwana nie kwestionuje.

Okolicznością sporną pomiędzy stronami jest natomiast to, czy zasadne jest roszczenie powoda w zakresie żądania przez niego zasądzenia wskazanej w pozwie kwoty, której to kwoty powód żąda z tytułu naruszenia jego dobra osobistego, za jakie uznał szczególną więź łączącą go ze zmarłą w wyniku wypadku komunikacyjnego matką, powołując jako podstawę prawną żądania przepis art. 448 k.c. w zw. z art. 24 §1 k.c.

Strona pozwana, kwestionując wysokość żądanej w pozwie kwoty, nie poddawała w wątpliwość dobrych relacji pomiędzy powodem, a jego matką oraz opisanych przez powoda doznań związanych z jej śmiercią.

Co do doznanej przez powoda szkody niemajątkowej, zebrany w sprawie materiał dowodowy dostarczył podstaw do przyjęcia, iż powoda łączyła

z matką bardzo silna więź emocjonalna. Istnienie takiej więzi potwierdził przede wszystkim sam powód. Zwrócić przy tym należy uwagę na to, iż o istnieniu tej więzi należy wnioskować nie tyle z bezpośrednich zapewnień powoda, że więź taka istniała, lecz z kontekstu jego wypowiedzi odnoszących się do relacji matką. Z treści wyjaśnień powoda potwierdzonych w całości podczas przesłuchania w trybie art. 299 k.p.c. wynika, iż matka była dla niego osobą bardzo ważną. Stwarzała w domu „rodzinną” atmosferę, której po śmierci B. U. powodowi bardzo brakowało. Matka powoda była osobą radosną i otwartą. Według powoda, wokół matki skupiało się życie całej rodziny. Rodzice wspólnie z dziećmi spędzali czas. Razem odwiedzali krewnych, gromadzili się przy wspólnym obiedzie w niedzielę. Po śmierci matki powód odczuwał brak matki i pustkę. Uskarżał się na panującą w domu ciszę. Opisane przez powoda doznania potwierdzili również świadkowie S. U.

i M. K.. Doświadczenie życiowe wskazuje, że wspólne spędzanie czasu, wspólne zajęcia niewątpliwie pogłębiały wzajemne więzi rodzinne. Dla dzieci było to źródłem radości. Zmiany w funkcjonowaniu rodziny po śmierci matki, były przez powoda odczuwane bardzo dotkliwie. Dodać należy, że w chwili śmierci matki powód był jeszcze dzieckiem. W normalnie funkcjonującej rodzinie, a za taką należy uznać rodzinę powoda, dzieciństwo pozbawione matki jest dla dziecka jednym z najbardziej traumatycznych przeżyć, zwłaszcza gdy śmierć matki jest nagła i następuje w wyniku wypadku.

Konsekwencją ustalenia, że powoda łączyła z matką silna więź emocjonalna musi być konstatacja, że jej śmierć była dla powoda źródłem wielu cierpień i niedogodności. Poza tym najbardziej oczywistym cierpieniem wynikającym z pozbawienia powoda podstawowej wartości jaka wynika

z naturalnej relacji pomiędzy dzieckiem i jego matką, u powoda wystąpiły opisane przez niego zaburzenia w funkcjonowaniu osobowości, które do chwili obecnej mają wpływ na jakość jego życia, a które należy wiązać ze śmiercią matki. Śmierć matki wywołała u powoda takie odczucia jak smutek, pustka, poczucie straty, wycofanie w kontaktach z innymi ludźmi. Powód pozostaje w przekonaniu, że gdyby nie śmierć matki, byłby „innym człowiekiem”. Dla powoda źródłem silnych przeżyć był również widok ciała zmarłej matki.

Doznane przez powoda cierpienia psychiczne oraz inne niewymierne materialnie skutki śmierci matki, wystarczająco uzasadniają przyznanie powodowi zadośćuczynienia za doznaną krzywdę.

Co do podstawy prawnej należnego powodowi świadczenia, w pierwszej kolejności należy podnieść, iż zdarzenie pociągające za sobą obowiązek naprawienia szkody miało miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 r., a zatem przed wprowadzeniem do porządku prawnego przepisu art. 446 § 4 k.c., który wprost przewiduje przyznanie zadośćuczynienia za krzywdę wskutek śmierci osoby bliskiej. Należy przychylić się do stanowiska wyrażonego przez Sąd Najwyższy w uchwale III CZP 76/10 z dnia 22 października 2010 r., że za krzywdę doznaną przed dniem 3 sierpnia 2008 r. w następstwie naruszenia deliktem dobra osobistego w postaci szczególnej więzi rodzinnej łączącej osobę zainteresowaną ze zmarłym stanowi art. 448 w związku z art. 24 § 1 k.c. i w pełni podzielić przytoczoną w uzasadnieniu tej uchwały argumentację. W szczególności należy przywołać ten fragment uzasadnienia, w którym Sąd Najwyższy wywodzi, że ochroną przewidzianą w art. 23 i 24 k.c. objęte są wszelkie dobra osobiste rozumiane jako pewne wartości niematerialne związane z istnieniem

i funkcjonowaniem podmiotów prawa cywilnego, które w życiu społecznym są uznawane za doniosłe i zasługujące z tego względu na ochronę. Trudno byłoby znaleźć argumenty sprzeciwiające się zaliczeniu do tego katalogu także więzi rodzinnych. Więzy te stanowią fundament prawidłowego funkcjonowania rodziny i podlegają ochronie prawnej (art. 18 i 71 Konstytucji RP, art. 23 k.r.o.). Skoro dobrem osobistym w rozumieniu art. 23 k.c. jest kult pamięci osoby zmarłej, to tym bardziej, może nim być także więź między osobami żyjącymi. Nie ma zatem przeszkód do uznania, że szczególna więź emocjonalna między członkami rodziny pozostaje pod ochroną przewidzianą w art. 23 i 24 k.c. Przytoczony wyżej pogląd został utrwalony w orzecznictwie (por. wyrok SN z dnia 14 stycznia 2010 r. IV CSK 307/09, również wyrok SN z dnia 11 maja 2011 r. I CSK 621/10).

W opisanym wyżej stanie faktycznym nie budzi również wątpliwości istnienie normalnego związku przyczynowego pomiędzy zdarzeniem objętym ochroną ubezpieczeniową, a doznanymi przez powoda cierpieniami.

Powoda dochodzącego zadośćuczynienia za spowodowanie śmierci matki, nie należy traktować jako pośrednio poszkodowanego deliktem. Wynika to

z faktu, iż źródłem krzywdy jest czyn niedozwolony, którego następstwem jest śmierć. Krzywdą wyrządzoną zmarłemu jest utrata życia. Natomiast

w przypadku osób mu bliskich wyrządzona im krzywda polega na zerwaniu więzi emocjonalnej, szczególnie ważnej w relacjach rodzinnych. Tym samym osoba dochodząca ochrony na podstawie art. 448 k.c. jest poszkodowana bezpośrednio i może dochodzić naprawienia własnej krzywdy, doznanej poprzez naruszenie jej własnego dobra osobistego (por. uzasadnienie uchwały SN z dnia 13 lipca 2011 r. III CZP 32/11).

Zgodnie z przepisem art. 448 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. Wysokość zadośćuczynienia powinna być określona nie przez samą śmierć poszkodowanego, ale poprzez okoliczność, że śmierć ta stała się dla jego najbliższych źródłem udręczeń moralnych, które w każdym wypadku winny być rozpatrywane indywidualnie. Przy ustaleniu wysokości zadośćuczynienia, należało uwzględnić rodzaj naruszonych dóbr, charakter więzi łączących powoda z osobą zmarłą, a także rozmiar doznanej krzywdy, intensywność ujemnych doznań fizycznych i psychicznych powoda, ale też rokowania na przyszłość (por. orzeczenie SN z dnia 20 kwietnia 2006 r., IV CSK 99/05). Należy podkreślić, że ustawodawca nie określił bezpośrednich, normatywnych kryteriów, jakimi ma kierować się sąd, przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia. Tym samym, to na sądzie spoczywa obowiązek jego oznaczenia, w ramach uznania sędziowskiego, który bierze pod uwagę szczególne okoliczności każdej sprawy i cechy indywidualne powoda.

Niemniej należy stwierdzić, iż wysokość zadośćuczynienia powinna być tak oznaczona, by uwzględniała panujące stosunki społeczno - ekonomiczne, w oparciu o kryteria doświadczenia życiowego, z uwzględnieniem kompensacyjnej funkcji zadośćuczynienia.

Ustalając wysokość przyznanego powodowi zadośćuczynienia, sąd kierował się przytoczonymi wyżej dyrektywami. W szczególności brał pod uwagę opisane wyżej okoliczności takie jak: wiek powoda w chwili śmierci matki, silna więź emocjonalna łącząca powoda z matką, rozmiar doznanych przez powoda cierpień psychicznych, utrzymujące się do chwili obecnej zaburzenia w funkcjonowaniu osobowości stanowiące źródło różnych niedogodności i trudności życiowych. Należało mieć na względzie i to, że nagła śmierć matki, wywołana dramatycznym zdarzeniem, niewątpliwie zwielaokrotniła intensywność przeżyć powoda. Ponadto śmierć matki doprowadziła do nieodwracalnego zburzenia struktury dobrze funkcjonującej rodziny. Powód został pozbawiony matki będąc dzieckiem, co czyni jego krzywdę szczególnie dolegliwą. Co do rokowań na przyszłość uwzględniono fakt, że od wypadku upłynęło już kilkanaście lat. Powód jest już dorosłym mężczyzną. Pracuje zawodowo i w związku z tym jest samowystarczalny materialnie. Ponadto, jak wskazuje doświadczenie życiowe, w tym okresie życia, nawet w bardzo zżytych rodzinach, więzy rodzinne pomiędzy dorosłymi dziećmi, a ich rodzicami, zwykle ulegają pewnemu rozluźnieniu. Z drugiej jednak strony należy zauważyć, iż powód nie założył dotąd rodziny, nadal mieszka z ojcem, a swojego wycofania w kontaktach z innymi ludźmi upatruje w przeżyciach związanych ze śmiercią matki.

Mimo dużego prawdopodobieństwa, iż z upływem czasu, skutki śmierci matki będą przez powoda coraz mniej odczuwalne, to jednak traumatyczne przeżycia z dzieciństwa związane z przedwczesną, tragiczną śmiercią matki, niewątpliwie będą miały pewien wpływ na jego życie.

Mając na uwadze wszystkie omówione wyżej okoliczności za odpowiednią do rozmiaru doznanej przez powoda krzywdy należy uznać sumę zadośćuczynienia w wysokości 48.000 zł. Po odjęciu wypłaconej już kwoty 18.000 zł, sąd zasądził od pozwanego (...) SA w W. na rzecz powoda kwotę 30.000,00 zł. Dodać przy tym należy, że strona pozwana, aczkolwiek wносиła o oddalenie powództwa, to jednak wypłacone przez siebie zadośćuczynienie w kwocie 18.000,00 zł musiała ocenić jako nieadekwatne do rozmiaru krzywdy powoda, skoro w zawartej w odpowiedzi na pozew propozycji ugodowego zakończenia sporu proponowała wypłatę powodowi dalszej kwoty 28.000,00 zł

Zgodnie z przepisem art. 481 § 1 k.p.c. jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik nie ponosi odpowiedzialności.

Należy podzielić stanowisko powoda, iż strona pozwana pozostaje w opóźnieniu od dnia 13 maja 2016 r. t. j. od momentu odmowy uwzględnienia zgłoszonego przez powoda żądania wypłaty zadośćuczynienia za doznaną krzywdę ponad przyznaną kwotę 18.000,00 zł w piśmie z dnia 12 maja 2016 r. (por. wyrok SA w Warszawie z dnia 28 października 2011 roku, VI ACa 247/11, LEX nr 1103602). Z tego też względu zasądzono odsetki za okres wskazany w pozwie.

O kosztach procesu orzeczono w oparciu o przepis art. 100 k.p.c. stosunkowo je rozdzielając. Całość uiszczonych przez strony kosztów procesu w niniejszej sprawie kształtuje się następująco.

Na koszty procesu składają się koszty poniesione przez powoda w postaci: opłaty sądowej od pozwu w kwocie 3.100,00 zł, wynagrodzenia pełnomocnika wraz z opłatą skarbową w łącznej kwocie 7.2017,00 zł (7.200,00 + 17,00), co daje kwotę 10.317,00 zł oraz koszty poniesione przez pozwanego, a mianowicie wynagrodzenie pełnomocnika wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 7.217,00 zł (7.2017,00 + 17,00). Łączna kwota kosztów procesu wynosi 17.534,00 zł. Powód przegrał niniejszą sprawę w 52 %, wobec czego z łącznej kwoty wyliczonych wyżej kosztów 17.534,00 zł powinien ponieść koszty w kwocie 9.118,00 zł. Po odjęciu tej kwoty od kwoty kosztów poniesionych przez powoda (10.317,00 zł), pozostaje różnica w kwocie 1.199,00 zł, którą należało zasądzić od strony pozwanej.

Z tych względów oraz w oparciu o powołane w treści uzasadnienia przepisy orzeczono jak w wyroku.